

(۲)
مجموعہ آثار

ماہیت خصوصی در اسلام

آیت اللہ حاج میرزا علی احمدی میاچی
(قدس سرہ)

حسنیہ
داد پتر

عنوان کتاب: مالکیت خصوصی در اسلام

پدیدآور[ان]: احمدی میانجی، علی

نام ناشر: دادگستر

جلد[ها]: 1

نام و نام خانوادگی کاربر: پژوهشگاه مطالعات فقه معاصر

منبع: noorlib.ir کتابخانه دیجیتال نور

تاریخ دانلود: 1404/6/15

تعداد صفحات دانلود شده: 20

مالکیت خصوصی در اسلام

آیه‌آ... حاج میرزا علی احمدی میانجی (قدس سره)

نشر دادگستر

۱۳۸۲

احمدی میانجی، علی، ۱۳۰۴ - ۱۳۷۹.

مالکیت خصوصی در اسلام / علی احمدی میانجی. - تهران: نشر دادگستر، ۱۳۸۱.

ISBN: 964-6352-98-7;

ج.ریال

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیفا.

کتابنامه.

مندرجات: ج. ۱. مالکیت خصوصی.

ج. ۱ (چاپ دوم).

۱. اسلام و مالکیت. ۲. مالکیت (فقه). الف. عنوان.

۲۹۷/۴۸۳۳

BP۲۳۰/۲/الف

م ۸۱-۲۵۴۵۸

کتابخانه ملی ایران

نشر دادگستر

نام کتاب: مالکیت خصوصی در اسلام

مؤلف: آیه... حاج میرزا علی احمدی میانجی

چاپ اول: بهار ۸۲

شمار: ۳۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۶۰۰ تومان

شابک: ۹۶۴-۶۳۵۲-۹۸-۷

میدان حضرت ولی عصر (عج)، بلوار کشاورز، خ فلسطین،

کوی شهید ذاکری، پلاک ۱۶ - تلفن ۸۹۰۴۴۶۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ترفع درجات من نشاء و فوق كل ذي علم عليم
قرآن کریم

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

فهرست مطالب

۹	زندگینامه
۱۷	مقدمه ناشر
۱۹	پیشگفتار
۲۱	مقدمه کتاب
۲۳	اصول مالکیت در اسلام

بخش اول - ادله مالکیت خصوصی به طور عموم

۳۱	فصل اول - زکات، خمس، انفال و فئ
۳۲	فصل دوم - ارث
۳۳	آیات ارث
۳۳	وجه استدلال
۳۵	وجه استدلال
۳۶	اخبار ارث
۳۹	فصل سوم - دیه
۳۹	آیات دیه
۴۰	اخبار دیات

۴۴	فصل چهارم - دین
۴۴	آیات دین و احکام آن
۴۸	اخبار وارده
۵۲	فصل پنجم - مهر و متاع
۵۷	مهر در آیات
۵۹	اخبار و آیات راجع به متاع
۶۳	فصل ششم - تحریم غصب
۶۳	غصب چیست؟
۶۴	آیات غصب
۶۹	احادیث و اخبار غصب
۷۱	متن قسمتی از خطبه شریفه
۷۲	متن دیگر
۸۰	قسمتی از نامه های رسول خدا (ص)
۸۳	قسمتی از اخبار در مورد اموالی که مورد نزاع واقع می شود
۸۷	اینک متن روایات
۹۱	سیری در اخبار
۹۴	فصل هفتم - لقطه
۹۴	احادیث لقطه
۹۷	فصل هشتم - عاریه
۹۷	احادیث عاریه
۱۰۰	فصل نهم - بیع
۱۰۰	اخبار بیع
۱۰۵	مطالبی که از اخبار مذکور استفاده می شود

فصل دهم - عتق	۱۰۷
نظری به آیات کریمه	۱۰۸
اخبار عتق	۱۱۰

فصل یازدهم - انفاق	۱۱۵
آیات انفاق	۱۱۶
نظری به آیات کریمه	۱۲۱
نتیجه گیری از آیات گذشته	۱۲۷
اخبار ثمرات صدقه و انفاق در راه خدا	۱۲۸
چگونه باید انفاق نمود؟	۱۳۰
ایثار	۱۳۵
اخبار و احادیث کثیره در انفاق	۱۳۹

فصل دوازدهم - وصیت	۱۴۳
آیات وصیت	۱۴۳
اخبار وصیت	۱۴۶

بخش دوم - مالکیت خصوصی زمین

فصل اول - انواع زمین	۱۵۳
مقدمه	۱۵۳
انواع زمین از دیدگاه اسلام	۱۵۴
طرق تملک زمین در اسلام	۱۵۵

فصل دوم - ادله مالکیت زمین	۱۵۶
نامه های رسول خدا (ص)	۱۵۶
نتیجه گیری از نامه ها	۱۶۱
روایات خرید و فروش	۱۷۰

۱۸۹	موقوفه ها
۱۹۳	موقوفه های رسول الله (ص)
۱۹۹	موقوفه های امیرالمؤمنین علی (ع)
۲۱۶	وقف های حضرت فاطمه علیها السلام
۲۱۷	وقف های امام حسین (ع)
۲۱۷	وقفنامه حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام
۲۱۹	موقوفه های اصحاب رسول خدا (ص)
۲۲۲	ارث
۲۳۷	ارث رسول خدا (ص)
۲۴۴	فدک
۲۵۹	احیاء

۲۷۳	فصل سوم - غصب
-----	---------------------

۲۷۳	غصب زمین
-----	----------------

۲۷۹	فصل چهارم - شرایط احیا کردن
-----	-----------------------------------

۲۷۹	اقطاع - تحجیر - موات بالعرض
-----	-----------------------------------

۲۸۲	اقطاع
-----	-------------

۲۸۷	تحجیر
-----	-------------

۲۹۰	موات بالعرض
-----	-------------------

۳۰۰	فهرست منابع
-----	-------------------

زندگینامه

بسم الله الرحمن الرحيم

تولد: حضرت آية الله ميرزا علي احمدی میانجی در چهارم محرم الحرام سال ۱۳۴۵ هجری قمری مطابق با ۲۳ تیرماه سال ۱۳۰۵ هجری شمسی در روستای پورسخلو واقع در ۲۴ کیلومتری غرب شهرستان میانه از شهرهای آذربایجان شرقی دیده به جهان گشود؛ دوران کودکی خود را در کنار پدر و مادر خود با یادگیری دروس متداول آن زمان سپری نمود؛ کتاب گلستان سعدی؛ نصاب الصبیان؛ منشآت امیر نظام؛ ابواب الجنان؛ تاریخ معجم و کتاب جامع المقدمات را پیش پدر بزرگوار و عموزاده پدرش خواند و در حدود ۱۲ سالگی جهت کسب دانش عازم شهرستان میانه گردید. در سال ۱۳۶۳ هجری قمری در حالی که کتاب شرح لمعه را در میانه پیش اساتید خود تمام کرده بود جهت ادامه تحصیل به تبریز و پس از چند ماه توقف به قم هجرت نموده و تا آخرین لحظات زندگی در قم سکونت نمودند.

خاندان

الف: پدر - پدر بزرگوار آية الله احمدی مرحوم آخوند ملاحسینعلی احمدی که از روحانیون پر تلاش و به نام منطقه - اوج تپه - بوده؛ در همان روستا به دنیا آمد و پس از تحصیل مقدمات علوم دینی و کتب فارسی جهت ادامه تحصیل عازم تبریز شده و از سال ۱۳۳۱ تا سال ۱۳۳۶ هجری قمری در مدرسه حسن پاشا به تحصیل علوم حوزوی تا مقطع کتاب لمعه اشتغال یافت و سرانجام به علت قحطی شدید سال ۱۳۳۶ هجری قمری به اجبار ترک تحصیل کرده و به موطن خود مراجعه نمود. وی جهت امرار معاش

به کشاورزی اشتغال داشت و اکثر اوقات خود را در راه هدایت مردم و تبلیغ دین و پاسخ به سئوالات شرعی و اصلاح ذات‌البین و رفع حوائج آنان صرف نموده و در این راه از هیچ تلاشی فروگذار نمی‌کرد و در خانه‌اش به روی همه باز بود.

ب: مادر - مادر ایشان سیده معصومه دختر حاج سید زین العابدین از سادات محترم و به نام منطقه بود. معظم‌له درباره مادر و جد مادری خود چنین می‌نویسند؛ مادرم نیز از سادات موسوی است که سلسله‌ای از سادات محترم هستند؛ اگرچه در شناسنامه حسینی شناخته می‌شوند... جد مادی من مرحوم حاج سید مهدی می‌باشد که مردم کراماتی را نیز به وی نسبت می‌دهند. مادرم نیز گاهی مطالبی را از وی نقل می‌کرد.

جدم مرحوم حاج سید زین العابدین به سخاوت مشهور بود. و در خانه‌اش به روی تمام افراد منطقه باز بوده است حتی بیاد دارم که یک حیاط مخصوص برای میهمان داشت و کسی نقل می‌کرد که من فقط موظف به آوردن آب از چشمه برای میهمانان بودم.

ج: جد پدری - جد آن مرحوم؛ حضرت حجت الاسلام شیخ احمد از روحانیون ملا و با سواد و متقی و گوشه‌گیر بود که با اشتغال به کشاورزی امرار معاش می‌نمود ایشان درباره جد خود چنین نوشته‌اند:

العالم الجلیل الفقیه الاصولی الزاهد البارع الشیخ احمد کان اصغر ولدیه سنا و اکبر هما علما درس العلوم العربیة و الفقه و السطوح العالیة حتی رسائل الشیخ الانصاری و برع عند الاساتذہ الکبار فی تبریز؛ و ان لم اقف علی اسامی الاساتیدہ لکنه درس فائق و درس فاوضح و فکر محقق و حقق فاحکم.

ح: جد بزرگ - مرحوم حجت الاسلام شیخ علی فرزند نظر علی در قریه جهان‌دیز که نزدیک شهر میانه است به دنیا آمده و پدرش نظر علی در خانه خود بافندگی داشته است وقتی پسرش بزرگ شد او را جهت تحصیل علم به حوزه علمیه تبریز فرستاده است مرحوم نظر علی از نظر مال دنیا تهیدست بوده و نمی‌توانسته هزینه تحصیل فرزندش را تأمین کند فلذا آن مرحوم در ضمن درس خواندن مجبور بوده که کتابهای درسی را برای خود استنساخ نماید زیرا پول خرید کتاب را نداشته است روی همین جهت شرایع و دو جلد شرح لمعه را نوشته که آلان شرایع و یک جلد لمعه موجود است آن مرحوم در علوم فقه و کلام بصیرت داشت.^۱

۱ - اطلاعات مربوط به پدر و جد و جد بزرگ آیه‌الله احمدی به قلم خود ایشان در «المقتطف من آثار السلف و الخلف» آمده است.

اساتید - آیه الله احمدی میانجی سطوح عالیہ را در محضر اساتید بزرگ آیه الله شیخ موسی زنجانی و آیه الله آقای سید حسین قاضی طباطبائی و آیه الله احمد کافی الملک و آیه الله نجفی مرعشی به پایان رساند.

پس از اتمام سطوح عالیہ در درس فقه و اصول آیه الله العظمی بروجردی و به مدت شانزده سال در درس آیه الله العظمی محقق داماد تلمذ نمود و همزمان در خدمت آیات عظام گلپایگانی و شیخ هاشم آملی حاضر شده و استفاده های فراوانی برده و به درجه اجتهاد نائل آمد. ایشان فقیه و مجتهد بدون ادعا بود و تا آخر عمر به تدریس دروس سطوح عالی کفایه و مکاسب اکتفا نموده و در پاسخ استدعای شاگردان و علاقمندان به تدریس خارج و نوشتن رساله عملیه می فرمود الحمد لله به اندازه کافی رساله عملیه و درس خارج وجود دارد و نیازی به تدریس خارج و رساله عملیه من نیست به آیات دیگر مراجعه نمایند.

در خاطرات خود می گویند: من نه اجازه اجتهاد دارم و نه اجازه نقل حدیث روال کار من این طوری است به قول بعضی ها بی مزه گئی هم خودش یک مزه است. دنبال اجازه نرفتم و به این فکر هم نبودم که از اساتید اجازه ای بگیرم با خود می گفتم اگر سواد داریم که داریم و اگر نداریم با نوشته گرفتن که آدم با سواد نمی شود.^۱

دوستان و هم مباحثه ها - یکی از الطاف الهی برای ایشان داشتن دوستان و هم مباحثه های خوب بود بعضی از دوستان ایشان که تقریباً همیشه با هم مانوس و نزدیک بودند عبارتند: آیه الله سید موسی شبیری؛ آیه الله سید مهدی روحانی؛ آیه الله سید ابوالفضل میر محمدی؛ آیه الله سید اسماعیل موسوی زنجانی؛ آیه الله مشکینی؛ آیه الله سید عبدالکریم موسوی اردبیلی؛ آیه الله شیخ احمد آذری قمی و آیه الله شیخ احمد پایانی تألیفات و آثار مکتوب ایشان - آیه الله احمدی میانجی در وادی تحقیق و تألیف نیز در شمار شخصیت های کم نظیر قرار دارند در آثار ایشان اتقان؛ شکوفائی؛ پویائی و نوآوری می درخشد در هر زمان به تناسب نیاز جامعه تحقیق و تألیفی را به یادگار گذاشته اند برخی از آثار مکتوب ایشان که به چاپ رسیده است عبارتند از:

۱ - مکاتیب الرسول در چهار جلد

۲ - التبرک

۳ - مواقف الشیعه در سه جلد

۴ - مالکیت خصوصی در دو جلد^۱

۵ - السجود علی الارض^۲

۶ - الاسیر فی الاسلام^۳

۷ - مکاتیب الامام الرضا (ع)

۸ - احادیث اهل البيت من طرق اهل السنه^۴

برخی از آثار مکتوب ایشان که به چاپ نرسیده است.

۱ - مکاتیب الائمه علیهم السلام

۲ - المقتطف من آثار السلف والخلف

۳ - ازاحه الارتباب عن حدیث الباب

۴ - دست نوشته های فراوانی در زمینه های مسائل فقهی و تاریخی و شرح حال

اصحاب امیرالمؤمنین (ع) به یادگار مانده است که امیداوریم با مساعدت و لطف الهی بتوانیم همه آثار مکتوب ایشان را چاپ و در دسترس علاقمندان علم و ادب قرار دهیم.

ویژگیها و دیدگاهها

۱ - اخلاص: عطر اخلاص از تمامی حرکات و سکنات ایشان برای همگان قابل

استشمام بود؛ در همه کارها خدا را در نظر می گرفت و از هوی و هوس دور بود؛ از ریاکاری و تظاهر هم در زمینه های علمی و هم در مکارم اخلاقی شدیداً پرهیز می کرد.

۲ - تقوی: ایشان نفی گرایی و گوشه گیری و عزلت را تقوی نمی دانستند؛ انزوا را طرد

می کردند؛ بلکه تقوی را در مفهوم مثبت آن - در میان مردم و اجتماع زیستن و خدمت به مردم و اسلام - عینیت می بخشیدند.

۱ - این کتاب، کتابی است که در دست خواننده گرامی است که در یک جلد چاپ شده است.

۲ - این کتاب توسط برادر گرامی و دانشمند جناب آقای محمد احمدی به فارسی ترجمه و چاپ شده است.

۳ - این کتاب توسط برادر عزیز و دانشمند گرامی جناب آقای محمد احمدی به فارسی ترجمه شده و به زودی منتشر خواهد شد.

۴ - این کتاب از آثار گرانقدر مرحوم آیه الله روحانی و آیه الله احمدی میانجی (قدس سرهما) می باشد که حدوداً پانزده جلد خواهد بود که جلد اول آن در اواخر عمر پر برکت این دو عالم ربانی به چاپ رسید و جلد دوم آن آماده طبع می باشد آرزو مندیم که با همت بلند دوست و یاور آن دو سفر کرده حضرت علامه سید جعفر مرتضی بقیه مجلدات تحقیق و به طبع برسد.

۳ - ولایت فقیه: ایشان به ولایت مطلقه فقیه اعتقاد داشته و به احکام حکومتی شدیداً معتقد و انقیاد داشتند حتی قوانین و مقررات معمولی را لازم‌الرعایه می‌دانستند و می‌فرمودند: اگر کسی مقررات راهنمایی و رانندگی را رعایت نکند و پلیس هم حضور نداشته باشد؛ لازم است جریمه مقرر در قانون را به صندوق دولت بپردازد.

۴ - عبادت: ایشان همیشه دو ساعت به اذان صبح برای تهجد و راز نیاز به درگاه الهی از خواب بر می‌خاستند؛ ولی بسیار آهسته که برای استراحت خانواده مزاحمت فراهم نشود؛ ایشان ریاضت را انجام واجبات و ترک محرمات تعریف می‌کردند و به اعتدال در امور حتی در عبادت و زیارت قبور ائمه (ع) سفارش می‌کردند.

۵ - خدمت به مردم: ایشان به خدمت به مردم علاقه وافری داشتند و از مراجعات مردم نه تنها خسته نمی‌شدند بلکه با کمال میل استقبال نموده و به اندازه توان خود در راه رفع مشکل آنان تلاش می‌نمودند حتی در هنگام صرف غذا و خواب تلفن را قطع نمی‌کردند.

۶ - بی‌توقعی از همگان: ایشان از هیچ کس حتی از فرزندان؛ دامادها؛ عروس‌ها توقع نداشتند و می‌فرمودند: در کارهایتان با من مشورت نکنید شما با زمان ما فرق دارد آنگاه که با من مشورت می‌کنید من چیزی می‌گویم اگر شما عمل نکنید گرفتار می‌شوید و اگر عمل بکنید برایتان مشقت دارد.

۷ - حضور در جبهه‌های نور: آیه‌الله احمدی در دوران حیاتش به مدرسه و منبر و مسجد اکتفا نکردند بلکه در دوران دفاع مقدس جمهوری اسلامی ایران در مقابل هجوم عراق سالی دوبار به جبهه‌ها می‌رفتند و تا خط مقدم به سربازان لشکر اسلام سرکشی می‌کردند و آنان را به جهاد فی سبیل‌الله و اطاعت از ولی فقیه تشویق می‌نمودند.

فعالیت‌های اجتماعی

الف: تأسیس جامعه اسلامی ناصحین - در سال ۱۳۷۰ هجری شمسی با همکاری و تلاش جمعی از روحانیون دلسوز جامعه اسلامی ناصحین را بنا نهادند. این تشکل با داشتن حدود سه هزار عضو در شهرستان قم به کار نصیحت و ارشاد و امر به معروف و نهی از منکر با زبان خوش مشغول‌اند.

ب: صندوق ذخیره علوی: ایشان یکی از اعضای مؤسس صندوق قرض‌الحسنه ذخیره علوی قم می‌باشند که در راه رفع حوائج و نیازهای مادی مردم مستضعف و فقیر

تلاش و کوشش می نماید.

ج: مؤسسه خیریه الزهرا: این مؤسسه در سال ۱۳۶۹ هجری شمسی با پیشنهاد و هم فکری جمعی از اساتید حوزه علمیه قم و تنی چند از نیکوکاران محترم تأسیس شد که از جمله آنان مرحوم حضرت آیه الله احمدی میانجی و مرحوم آیه الله سید مهدی روحانی بودند.

د: ایشان در کنار فعالیتهای فکری و دینی از مسائل اقتصادی مردم غفلت نکرده و با توجه به ارتباط مداوم با قشر مستضعف جامعه نسبت به مسائل معیشتی آنان حساس بودند؛ و لذا در آن دوران به ایجاد صندوق قرض الحسنه مهدیه و مؤسسه قالیبافی در شهرستان میانه همت گمارده و دوستان خود را به این نوع کارها تشویق می نمودند.

اولاد و فرزندان: حضرت آیه الله احمدی دارای پنج فرزند ذکور به نامهای ۱- محمد مهدی

۲- محمد ۳- رضا ۴- عباس ۵- جعفر و دو دختر به نامهای ۱- آمنه ۲- زینب می باشند.

در دوران دفاع مقدس با اینکه همه فرزندان پسرش در جبهه های دفاع حق حضور داشتند تنها فرزند پنجم ایشان به افتخار شهادت نائل آمد که الحق لیاقیت این افتخار بزرگ را داشت روحش شاد باد.

وصیتنامه حضرت آیه الله احمدی میانجی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله على نعمائه وآلته وصلى الله على محمد سيد الانبياء وآله المعصومين و اللهم على اعدائهم اجمعين. اللهم كن لوليک حجت بن الحسن صلوات عليه و على آبائه فى هذه الساعة و فى كل ساعة وليًا و حافظًا و قائداً و ناصراً و دليلاً و عينا حتى تسكنه ارضك طوعاً و تمتعه فيها طويلاً و... اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له و اشهد ان محمدا عبده و رسوله ارسله بالهدى ليظهره على الدين كله و لو كره المشركون و اشهد ان ما جاء به حق و ان عليا امير المؤمنين على بن ابى طالب و الحسن و الحسين و على بن الحسين و محمد بن على و جعفر بن محمد و موسى بن جعفر و على بن موسى و محمد بن على و على بن محمد و الحسن بن على و الحجة بن الحسن اوصياؤه و هم الائمة المعصومين و خلفاء الله تعالى فى ارضه يجب طاعتهم و ان من والا هم فقد و الى الله و من عاداهم فقد عادى الله و اشهد ان الموت حق و سوال الملكين و عذابه القبر و نقمه حق و ان القيامة حق و الجنة حق و النار حق و ان الله يبعث من فى القبور.

در روز یکشنبه ششم، ماه رجب ۱۴۲۰ قمری مطابق ۲۴ مهرماه ۱۳۷۸ شمسی که عازم زیارت بیت‌الله الحرام و رسول‌الله ﷺ و فاطمه زهراؑ و ائمه کرام سلام‌الله‌علیهم اجمعین بودم؛ این چند کلمه را به عنوان وصیت می‌نویسم:

۱- وصیت‌نامه‌ای که سابقاً نوشته‌ام در کمد آهنی که جعفر خریده است موجود است طبق آن عمل شود مگر مخالف این وصیت باشد.

۲- من مال دنیا ندارم که در مورد آن چیزی بگویم همان خانه مسکونی که مادامی که همسرم زنده است در آنجا می‌نشیند و با وسایل و اثاث خانه در اختیار او باشد.

۳- بعضی از لوازم خانه از فرش و غیره مال اوست که قول او معتبر است هرچه بگوید عمل شود.

۴- اگر تنهایی نتواند بنشیند؛ طبقه دوم را تبدیل به چند اطاق و حال نمایند و به یک نفری که خود او راضی شود اجاره دهند که مأنوس باشد و کمک خرج باشد.

۵- خانه را بعد از او هر طوری ورثه راضی شوند تقسیم نمایند.

۶- کتابهای من مورد استفاده واقع شود به طوری که اگر از اولاد و وراثت من کسی اهل علم باشد استفاده نمایند و اگر خدای نکرده کسی اهل علم نبود به یکی از کتابخانه حوزه علمیه قم بدهند یا فیضیه یا کتابخانه حضرت آیه‌الله مرعشی رحمه‌الله علیه که برای حقیر باقیات الصالحات باشد.

۷- ورثه‌ها طوری عمل نمایند که مادرشان ناراحت نباشد و متدین هستند انشاءالله تعالی مراعات خواهند نمود و سختی و ناراحتی نخواهد افتاد.

۸- دلم می‌خواهد همیشه یکی یا بیشتر از فرزندان من اشتغال به تحصیل علم داشته باشند و از خدا خواسته‌ام که علم و روحانیت از ذریه حقیر قطع نشود؛ انه قریب مجیب.

۹- کتابهای حقیر که تا حالا چاپ نشده در اختیار مؤسسات واقع شود تا تنظیم و تحقیق و چاپ شود.

۱۰- هرچه از حق طبع و نشر به دست آید در اختیار حاج خانم قرار گیرد یا خود خرج نماید و یا به مصرفی برساند.

۱۱- یادداشتهای حقیر که محصول عمر من است جمع‌آوری و مورد استفاده واقع شود.

۱۲- اگر از این سفر به سلامت برگشتم و در ایران مردم در خاک قم دفن شوم در هر جای خاک قم دفن شوم در پناه بی‌بی هستم و دلم می‌خواهد لااقل در شیخان دفن شوم.

۱۳- در هر فرصتی بعد از دفن من از مردم برای من حلالیت بطلبید مخصوصاً در

میانه و در قم، در میان دوستان عزیزم که همه اعلام امت و هادیان ملت هستند و در میان اهل پورسخلو که در دوران بچگی آنجا بودم قهراً احتمال فلتات آنجا زیاد است.

۱۴ - از تجملات مرده‌ها که در حقیقت تجملات احیاء می‌باشد پرهیز کنید و خود را به زحمت خیالات متعارفه گرفتار نکنید.

۱۵ - در مکان اجابت مرا فراموش نکنید و با استغفار و دعای خیر یادم کنید و عزادارای ایام فاطمیه را تکرار کنید حتی المقدور.

۱۶ - با هم خوب باشید و مهربان باشید؛ صله کنید؛ دنیا به گلایه و قهر و نزاع نمی‌ارزد، دنیا به چیزی نمی‌ارزد تا برای او خود را به خلاف رضای خدا گرفتار کنید. اگر خدا عمرم داد و زنده برگشتم چیزی انشاء الله تعالی برای شما می‌نویسم و نوشته‌های علماء اعلام کفایت می‌کند احترام بزرگترها و حاج آقا مهدی که به جای حقیر است مراعات شود و محبت و لطف برای کوچکترها فراموش نشود.

۱۷ - شما را به تقوی و پرهیز از گناه شدیداً توصیه می‌کنم روابط خود را با اهل بیت (ع) روز به روز زیاده‌تر کنید همواره توسل داشته باشید ولو با خواندن زیارت جامعه یا امین الله یا زیارت عاشورا؛ با آنان درد دل کنید و توسل کنید و به در خانه غیر آنان نروید، با امام زمان (ع) همیشه رابطه برقرار کنید.

۱۸ - در خاتمه همه‌تان را به خدا می‌سپارم و همیشه حوائج و سعادت شما را خواسته‌ام و در توسلات خودم شما را فراموش نکردم و در آن عالم هم شما را دعا خواهم کرد؛ انشاء الله تعالی.

پدر رو سیاه شما علی احمدی میانجی

۱۳۷۸/۷/۲۴ - ۱۴۲۰/۷/۶

پولی که در صندوق ذخیره علوی و بانک صادرات شعبه خاکفرج به شماره ۱۴۶۸ و ۷۴۲۶۸ دارم سهم امام (ع) است.

سرانجام حضرت آیت الله احمدی میانجی این فقیه وارسته و محقق و نویسنده بزرگ در سپیده دم روز دوشنبه بیست و یکم شهریور سال هزار و سیصد و هفتاد و نه هجری شمسی مطابق با دوازدهم جمادی‌الثانی ۱۴۲۱ هـ ق دار فانی را وداع گفت و به عالم ملکوت پیوست و ما را با غم هجران خود تنها گذاشت؛ روحش شاد و یادش گرامی باد.
محمد مهدی احمدی

مقدمه ناشر:

بسم الله الرحمن الرحيم
صلى الله على سيدنا محمد و آله الطاهرين و اللهم على أعدائهم أجمعين

آنچه که در پیش روی شماست دومین جلد از آثار فقیه اخلاقی و پارسا مرحوم آیت الله حاج میرزا علی احمدی میانجی قدس سره الشریف می باشد، که پس از ارتحال جانشوز ایشان چاپ می گردد.

این کتاب در سالهای اولیه پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران به زعامت مرجع عظیم الشأن جهان تشیع حضرت آیت الله العظمی امام خمینی قدس سره الشریف در دو جلد تحت عناوین «مالکیت خصوصی» و «مالکیت خصوصی زمین» نگاشته شده است در هنگامی که پس از ارتحال آن فقیه فرزانه تصمیم بر چاپ کتاب گرفته شد، مقرر گردید هر دو کتاب در یک جلد و تحت عنوان «مالکیت خصوصی در اسلام» منتشر گردد.

قابل توجه این که فضای حاکم بر جامعه آن روز ایران اسلامی فضائی متفاوت از فضای کنونی و می توان گفت متضاد با آن بود. ملت بر طاغوت پیروز شده، و روحیه ظلم ستیزی و تلاش برای احقاق حقوق مستضعفان جامعه در بین افراد ملت متبلور بود. از سوی دیگر عده ای منحرف با سوءاستفاده از جو موجود افکار انحرافی خود را در اذهان پاک ملت مسلمان ایران بویژه جوانان، بنام اسلام و احکام نورانی آن رسوخ داده و نتیجه آنکه شعارهای انحرافی تندچپ گرایانه و عملکردهای ناشی از این افکار توسط مجریان امور در جامعه آن روز فراوان بود، که آثار سوء آن اکنون در جامعه امروز، هویدا است.

از این رو مؤلف گرانقدر (قدس سره الشریف) در راستای دفاع از اسلام و حراست از کیان آن و دفع تهاجمات و تبیین اسلام ناب، ابتدا با تشکیل جلسات پاسخ به سؤالات و

نهایتاً تدوین مطالب مطروحه، در صدد رفع شبهات از اذهان ساده و پاک جوانان برآمدند. خوانندگان گرامی به هنگام مطالعه کتاب ملاحظه خواهند فرمود که نویسنده بزرگوار برای دستیابی به اهداف مورد نظر خود، در هر مورد روایات زیادی را از اهل بیت علیهم السلام از منابع شیعه و سنی نقل می فرمایند و هدف ایشان از نقل آنها ارائه اسلام ناب و تبیین معارف اسلامی با تأکید بر اینکه اسلام این است و بس نه آن چیزی که گروههای منحرف بنام اسلام ترویج می کنند.

امید است نشر این کتاب گامی موثر در گسترش معارف دینی بوده و بر آگاهی های طالبان علوم و معرفت بیفزاید و موجب جلب رضای حق تعالی و امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف گردد.

پیشگفتار

در تابستان سال ۱۳۵۹ شمسی، ماه مبارک رمضان در میانه بودم و در سالن انجمن دین و دانش شب‌ها برای مردم صحبت می‌کردم، جمعی از برادران فرهنگی پیشنهاد کردند که جلسه‌ای به عنوان «بحث آزاد در موضوع مالکیت از دیدگاه قرآن» بعد از ظهرها در سالن انجمن تشکیل شود.

براساس این پیشنهاد جلسه شروع شد، به مرور آیاتی را که دلالت (مطابقی یا تضمنی یا التزامی) بر مالکیت خصوصی داشت مطرح نموده و ترجمه و تفسیر و بیان می‌گردید و در ضمن حضار محترم اشکالاتی که در ذهنشان وجود داشت با کمال آزادی بیان کرده و آنچه در دل داشتند اظهار می‌کردند.

در طول جلساتی که با برادران صحبت می‌کردیم، دریافتم که تبلیغات مروجین اقتصاد شرق یا گروه‌های مجاهدین خلق و... چه اثر نامطلوبی در جو اسلامی ما گذاشته و متأسفانه افکار التقاطی به طور جدی رواج یافته بود و جوانان متدین ما اصول اسلامی و مسلمات و ضروریات را از یاد برده و به اسلام به اینگونه می‌نگرند که:

- ۱- مالکیت خصوصی محترم نیست خاصه در مسأله زمین.
 - ۲- با فرض قبول مالکیت، مالکیت خصوصی محدود است.
 - ۳- «ثروت» و سرمایه در اسلام نیست.
 - ۴- سرمایه بهره‌ای از سود ندارد (قهرأ مضاربه و مزارعه و مساقات صحیح نیست).
 - ۵- ابزار تولید در مالکیت عموم و ملی می‌باشد.
 - ۶- اجاره صحیح نیست زیرا استثمار محسوب می‌شود.
- آیاتی را که در این بحث‌ها مطرح شده، یادداشت کردم و مطالبی را که به نظر مهم آمد به رشته تحریر درآوردم.

پس از اتمام ماه مبارک رمضان به حوزه علمیه برگشتم و جریان را با دوستانم در میان گذاشتم، تشویقم نمودند که یادداشت‌ها را جمع‌آوری کرده و به صورت رساله‌ای درآورم، گرچه موضوع بسیار واضح و ضروری بود ولیکن به اقتضای محیط این عمل

مفید به نظر می‌آمد فلذا تصمیم گرفتم که آیات را بنویسم و علاوه بر ترجمه، محل استشهاد و استدلال را توضیح بدهم و احادیث و اخباری را که در رابطه با مفاد آیات از رسول خدا ﷺ و ائمه طاهرين (علیهم‌السلام) رسیده است جمع‌آوری نمایم.

و علاوه بر این، مدارک و مصادر احادیث را حتی الامکان در ذیل حدیث نوشتم و به یک و یا دو مدرک قناعت نکردم تا مطالعه‌کنندگان بدانند که اخبار و احادیث متواتر یا متظافر است و علاوه بر کتب شیعه، از کتب اهل سنت نیز استفاده شد تا مورد استفاده اهل سنت نیز باشد. و ضمناً معلوم شود که احادیث وارده در میان علمای اسلام معروف است و مخصوص یک قشر نیست.

در ذیل روایات نیز کیفیت استدلال را شرح دادم و از خوانندگان گرامی از اشتباه و سهو و نسیانم اعتذار می‌کنم و از انتقادهای سازنده و ارشاد و اصلاحشان متشکرم. و لازم به تذکر است که مؤلف، کتاب را به منظور بیان علم اقتصاد تألیف نکرده، بلکه مسلمات و ضروریاتی از کتاب و سنت و کلمات فقها را جمع‌آوری نموده تا چهارچوب‌های اقتصاد اسلامی را روشن سازد که دیگران در تحقیقات خود برخلاف اسلام و اصول مسلمة دین نظر ندهند و نظرات خود را با اسلام تطبیق نمایند.

همان‌طور که اسلام قرن‌های زیادی دنیا را اداره کرده و بزرگترین حکومت‌ها را در جهان تشکیل داد و چرخهای اقتصادی این حکومت بزرگ را به راه انداخته است، «گرچه بعد از خلافت ظاهری امیرالمؤمنین علی (علیه‌السلام)، اسلام اصیل و واقعی پیاده نشده است»، امروز هم از بیان مسائل اقتصادی عاجز نخواهد ماند. لذا باید ملت متعهد اسلامی ایران خود را و اقتصاد خود را بر قوانین اسلام تطبیق و از انحرافهای التقاطی دوری نمایند.

امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) از تأویل قرآن مجید مطابق خواش‌های نفسانی شدیداً انتقاد کرده است همان‌طوری که خود قرآن کریم نیز چنین اشخاصی را مذمت می‌کند. در پایان از برادرانی که با تشکیل جلسه بحث آزاد مرا به این امر تشویق کردند و سبب موفقیت اینجانب شدند تشکر می‌کنم و همچنین از حضرت آیت الله آقای حاج سید مهدی روحانی که اظهار محبت کرده، این نوشته را مطالعه نمودند و به موارد اشتباه و سهو و نسیانم تنبیه فرمودند و یا نظریات علمی خود را در بعضی از موارد اظهار کردند (که عیناً درج شده است) بسیار سپاسگزارم، جزاء الله عن الاسلام و اهله خیراً.

والسلام علی عبادالله الصالحین

قم - علی احمدی میانجی

۱۴۰۲ قمری - ۱۳۶۰ شمسی